

de iure debitam, & tunc ex solo officio Iudicis, vel conditione ex lege, non autem ex iudicio testatoris, illa peti dicitur, & consequenter iuxta d. receptam distinctionem, hoc remedium possessionis non intrabat.

Demum quoad merita negotii principalis; Cum controversie pandis principaliter consisteret in cursu fructuum; Hinc resolutio pendebat ab eo, an dos dicte Margarite consistere in quantitate librarum 90. m. ut verè constituta fuit, vel potius in specie dd. duorum priorum, seu possessionis in vim facultatis à viro attributa optatorum; Cum enim legitima sit quota bonorum, quæ iure domini filii deserunt, exinde resultat determinatio fructuum, quæ ab iporum bonorum natura, seu qualitate pendet; Si enim assis hereditarius consistit in bonis fructiferis, tunc ab instanti mortis parentis etiam abque interpellatione, vel mora decurrunt fructus ipso iure ut potè sequela domini, non autem ratione morte; Secus autem si consistit in pecunia, vel in mobilibus, alisque bonis infructiferis, vel eo consistente in utraque specie, debentur fructus solum proportionaliter, & pro rata, ut distinguendo, habetur apud Orthob. dec. 12. 28. & 81. dec. 248. p. 11. rec. in Avenionem, pecuniaria 10. Decembris 1656. & 5. Aprilis 1657. coram Verolp. in aliis frequentior, ac advertitur per Leotard. de usur. q. 18. n. 21. & insinuat sub tit. de usur.

Id autem procedit, rebus opinione, quam sequitur Rota, & Curia, & quæ in puncto juris verior videtur, pluries advertitur sub tit. de usur. ut sc. pro credito quantitatis, vel bonorum infructiferorum deberi non possint usure, vel accessiones, nisi justificatis solitis requisitis interesse lucrifaciatis, vel damni emergentis; Ideoque in locis, in quibus de stylo ista requiritur tanquam notoria habentur pro probatis, data mora, ista questio remanere videtur inanis, bene tamen proficua in Curia, & alibi, ut dicta diversa opinio tenetur.

Et consequenter totum pendebat à puncto, valida, vel invalida opinio per d. Margaritam facta de duabus possessionibus fructiferis, iteque punctum videbatur potius facti, quam juris, an scilicet dicta facultas consumpta esset in prima electione facta de locis montium, & censibus aliisque bonis mobilibus, quoadque propterea licitum non fuisset variare.

Dicebam tamen Scribens tanquam advocatus, quod ubi etiam assis dicte Margarite consistere in possessionibus bene sibi applicatis, adhuc, stante ejus præcepto, ut legitima solvi debere in pecunia, illud servandum esset, quoniam licet regulariter de jure legitima tanquam quota bonorum debeatur in corporibus, ac in presentate, quinimò de singulis bonis, atque (ut nostri dicunt) de qualibet gleba, adeo non teneatur filius, vel pater, cum illa debetur, illam accipere in pecunia, vel mobilibus, ex deducto per Greg. & Add. dec. 186. cum aliis, de quibus infra, at tamen coartatum non est Iudicis arbitrium cogere filium ad acceptandum parentis iudicium, ut legitimum capiat in pecunia, vel in certis bonis minus damnoisis, ad evitandam scissuram bonorum, & prædiorum qualificatorum, quæ conservantioni destinata sūt iuxta conf. 113. Oldr. circa fin. Menoch. de arbit. cas. 173. n. 30. Rot. dec. 753. p. 1. d. v. & apud Merlin. dec. 666. n. 8. cum concord. per Merlin. de legi. l. 5. tit. 3. qu. 11. n. 19. cum seq. & insinuat supra, disc. 19. Et conferunt que ex dicta æquitate ratione evitandi scissuram omnium bonorum, plenè collecta habentur per Rot. dec. 336. n. 20. & seq. p. 9. rec. & disc. præc. occasione agendi de alienatione facta aliquorum in solidum in causam detractionum.

Verum id non tollebat difficultatem circa cursum fructuum, qui isto casu debentur, quoniam ut bene advertit Leotard. de usur. d. qu. 18. n. 21. & advertitur in dicta sua materia sub tit. de usur. ac etiam sub tit. de dote occasione agendi de fructibus doris constitutæ, vel constitutæ, isto casu lex occultat quemdam implicitum contractum emptio-nis, & venditionis, idèque illa pecunia, in qua legitima prestanda est, dicatur pretium bonorum fructiferorum, in quibus de stricto jure, legitima debita esset, & consequenter, quod ad mensuram, seu ratam fructuum eorumdem debiti fructus recompenfati, iuxta terminos text. in l. curabit. C. de alt. empri. Idèque stant bene simul, ut dictum arbitrium interponi valeat, & tamen, quod id non præjudicet cursu fructuum; Cam etenim d. arbitrium fundatum sit in quadam æquitate non scripta, hinc locus non est, nisi, quando jus alterius partis deterius non efficiatur, cum non debeat exerceri æquitas cum iniquitate, ac præiudicio alterius, ut advertitur sub tit. de empri. & alibi pluries, ac etiam disc. præc.

ADNOT. AD DISC. XXIV. In quibus bonis assignari valeat legitima, vide supra, disc. 19. & infra, disc. 28. Decisiones autem cor. Emerix habentur impræssæ in rec. dec. 301. & 427. p. 13.

ADNOT. AD DISC. XXIV.

In quibus bonis assignari valeat legitima, vide supra, disc. 19. & infra, disc. 28. Decisiones autem cor. Emerix habentur impræssæ in rec. dec. 301. & 427. p. 13.

ROMANA LEGITIMÆ DE PAMPHILIIS PRO PRINCIPISSA CONSTANZIA PAMPHILIA LUDOVISIA

CUM PRINCIPE CAMILLO FRATRE.

Discursus in congressu.

An legitima debeatur de bonis alterius, quam parentis, cui à terrio data fuerint, cum onere restituendi persone incertæ, ab ipso gravato eligende.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Statutum non capit bona extra territorium.
3 Bona donata veniunt in calculo proroganda legitima.
4 Et quandoque ipsamet bona donata vendicari possunt.
5 De distinctione an bona dicantur nominantis, vel primi testatoris.
6 In qua parte distinctionis versaremur.
7 De ratione dubitandi in casu.

DISC. XXIV.

Cum Innocentius X. disposuerit, ut quedam bona clarigata, vel clariganda Olympie ejus germani fratris uxori, cadere deberent sub primogenitura pro ipsam erecta, vel erigenda in eisdem germani fratris jam defuncti descendibus; Deindeque de tempore mortis proximo, post jam sequutam d. erectionem, cum reservatione liberæ facultatis disponendi de bonis assignatis, aliqua bona per d. Olympiam acquisita, & possessa, eidem liberè donasset, cum facultate de illis liberè disponendi, ita tamen quod non facta substitutione, vel nominatione, conferrentur ad eadem bona vocati, Princeps Camillus Pontificis nepos, & Olympia filius respectivè, ac alii iuxta eisdem primogenituræ ordinem; Dictaque Olympia vivens factis aliquibus reservationibus, successorem tam in dictis, quam in aliis ejus bonis per actum inter vivos d. Camillum nominasset, cumque postmodum in testamento heredem quoque scripsisset; Hinc Constantia Olympia filia, uxor Principis Nicolai Ludovici, pretendere cepit sibi deberi legitimum in præfatis bonis ex Pontificis patris dispositione, ut supra obvenientibus, ut potè effectus de assis, vel hereditate matris, atque benevole coram qualificato Cardinali arbitro, aliqui desuper habitus fuerunt congressus Advocatorum hinc inde, in quibus ego pro parte d. Principisse Constantie interveni; Nihil vero determinatum fuit, ob aliquas restrictiones in facto potius consentientes, ut infra, quarum justificatione pendente, dicta Principissa obiit in Insula Sardinia condito testamento, in quo Principi fratri jure legati hanc actionem, seu prætensionem reliquit, idèque ita causa finem habuit, neque desuper maturam iudicium cõfirmari potuit.

In congressibus autem desuper habitis, ac etiam in informationibus hinc inde editis, non dubitabatur de pertinentia legitime in bonis controversiis, quatenus essent de libero dominio, ac patrimonio statuto, non obstante sæpius in præcedentibus enunciato titulo Urbis 145. seminarum exclusivo propter masculos, tam à paterna, quam à materna successione, quoniam quidquid apud seniores nimium controversum sit, hodie ferè ubique, præsertim verò in Rota, & Curia Romana, firma conclusio est, de qua pluries habetur in Statutorum peculiari materia sub tit. de suc. ac etiam sub tit. de dote, disc. 143. & alibi, ut ad effectum statutorum, utraque personarum, ac bonorum copulativa subiectio requiritur, neque una sine altera sufficiat, juxta celebres decisiones Narnien. cor. Merlin. inter suas dec. 353. & 513. reper. dec. 177. p. 5. & dec. 68. p. 6. rec. que reputantur in materia magistratæ, atque sæpius canonizatæ fuerunt, ut etiam habetur disc. seq. Idèque cum controversia bona sita essent extra districtum Urbis, sub statuto non cadebant, sed sub dispositione juris communis, quo novissimo attentis, certum est æqualem esse filiorum conditionem, abique sexus discretione per jura litoralia, que desuper habemus, ac plenè deductur in decisionibus editis in causa, de qua supra,

ANNOT. AD DISC. XXVII.

supra, disc. 4. & passim, quoniam evidens ineptia est in hujusmodi principis notoriis, ac indubitatis, auctoritates deducere, vel desiderare.

Prout posita competenti legitima, non dubitabatur de altera pariter firma conclusione pluries hoc eod. tit. & sub altero de donat. ac alibi insinuat, ut bona per parentem in vita ex causa lucrativa in alterum distracta, veniant in calculo ejus assis hereditariæ, ac habeantur pro extantibus ad effectum calculandi legitimum detrahendam ex aliis bonis, quæ superant, & in subsidium etiam ex ipsismet distractis in tertium.

Quinimò etiam absque subsidiis requisitis, quoties essent de melioribus, adeo ut subesse posset fraus, quod filius in pecunia, vel in mobilibus, seu bonis deterioribus legitimum accipere cogetur; Quod tamen certam, ac determinatam juris regulam generalem non habet, sed remissum est prudentis Iudicis arbitrio ex facti qualitate, & circumstantiis regulando; ut alibi pluries hoc eod. tit. advertitur super hoc puncto, an & quando legitima debeatur præcisè in corporibus, vel præfatis possit in pecunia, & mobilibus; Ideoque difficultas restringebatur ad punctum, an hujusmodi bona dicenda essent, necnè de assis materno, stante quod ex dicti Pontificis concessione proveniebant, sub lege alterum successorem in eis nominandi, vel substituenti.

In hoc autem puncto, pariter modica, penèque nulla controversia erat inter Scribentes hinc inde super juris theoretica generali, scilicet in abstracto, illaque tamen æquissima erat in concreto super applicatione, & an in una, vel altera distinctionis parte veritatem, Siquidem, tam ad ipsum præcium effectum calculandi in assis parentis pro regulanda detractione legitime, quam ad alios effectus assis alieni, ac onerum, & an ille, cuius favore fiat nominatio, vel dispositio, obtinere dicatur bona ab ipso nominante, seu immediate disponente, quem in ejus actorem agnoscat, vel potius à primo, seu mediato, remanente secundo in puris terminis instrumenti, seu organi; Quidquid antiquiores variaverint, atque desuper se involverint: Hodie melius per modernos elucidata materia, pariter firma, & recepta distinctio est, derivata ex textu in l. unum ex familia, §. si de fidei-d. ff. de legat. 2. de qua in specialibus terminis legitime Pedreg. de fidei. art. 39. n. 8. Rot. dec. 62. n. 7. cum seq. post Merlin. de legi. & generaliter cæteris relatis habetur apud Rot. dec. 205. & 314. p. 9. rec. & dec. 170. p. 12. & plenius, ac melius in Rom. emphiteutis 29. Novembris 1653. cor. Verolp. & frequenter, ut insinuat etiam pluries sub tit. de fidei. & alibi.

Quod scilicet Autelectio, vel nominatio de necessitate facienda est de persona certa, vel etiam de incertis, de certo tamen genere personarum; Et tunc, in quem sit dispositio, recognoscere dicatur à primo, seu mediato disponente, alter autem immediatus remaneat nudum organum, seu instrumentum; Aut verò id repositum est in disponente debent libertate, disponendi, vel non disponendi in genere adjecta sit per viam præcepti, seu necessitatis, sed nulla certificata persona, vel personarum genere, adeo ut in libera voluntate gravati repositum sit eligere quem maluerit de quocunque genere, & tunc secus, adeo ut ille, in quem fiat dispositio, recognoscere dicatur ab ultimo, & immediato disponente, de cujus patrimonio bona effideantur, & consequenter ex eis debeatur legitima.

Hinc proinde (ut dictum est) restringebatur questio ad solam applicationem, an in una, vel altera distinctionis parte veritatem; Atque attento contextu scripturarum, planum erat ut veritatem potius in secunda parte, dum Pontifex liberè bona concesserat, removendo præcedens vinculum cum facultate substituendi, vel nominandi quæcumque placiam personam indefinitè absque aliqua restrictione, solumque in casu non factæ nominationis, vocabatur persona vocata ad primogenituram.

Verum quia Scribentes pro Principe Camillo, pretendebant, quod ista fuisset potius fideiuciaria dispositio pro solo effectu, ut possit dicta Olympia, neglecto Camillo filio, juxta primogenituræ ordinem vocato, prælegere eisdem filios, vel eorum aliquem, dummodo tamen egressi non possent dictum genus, intrà quod obligatio præcisè restricta erat, idèque ita intraret prima pars distinctionis, idque in facto justificari pretendebatur, idèque ad dictam justificationem facta fuit restrictio; Verum ex jam dictis superventis accidentibus, & controversia ulteriolem progressum non habuit, & consequenter questio consistebat potius in facto, quam in jure.

Quod bona donata veniant in calculo, habetur supra, disc. 19. Quovè ad distinctionem, an bona dicantur nominantis, vel primi testatoris. Vide sub tit. de fidei. disc. 60.

JANUEN. LEGITIMÆ PRO QUADAM INSIGNI RELIGIONE

Responsum pro veritate super casu benevole concordato.

De Statuto Januæ, excludente Religiosos à parentum successione, etiam à legitima, an capiat bona extra territorium; Et quid de illius validitate in bonis intrà territorium; Et an cesset ex contraria morientis voluntate; Et incidenter, an relicta legitima ei, cui non debebatur, dispositio subfineatur, vel potius corruiat ex falso præsupposito.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Statuta exigunt copulationem subjectionem personarum, & bonorum.
3 Loca montium, vel similia jura cum Principe, vel Republica, circumscribuntur loco, & de quo censentur.
4 Ecclesie, & loca pia debent procedere cum majori aequitate.
5 De statuto Januæ, ut testamenta non rumpantur ob præteritionem.
6 Quæ operetur speciale hoc Statutum ultra juris dispositionem.
7 De altero Statuto excludente Religiosos.
8 Statuta procedunt ab intestato, non autem contra testamentum.
9 An Statuta exclusiva comprehendant legitimam.
10 Legitima relicta ei, cui non erat ad debita, an debeatur.
11 De more testandi Januensis.
12 Quod legitima debita ex pluribus bonis, possit, ac debeatur assignari in aliquibus, in quibus ita congruat.
13 De invaliditate legum excludentium Religiosos, & Ecclesiasticos.
14 & 15 Declaratur quando id procedat cum distinctione.
16 Lex laicalis disponens cum proprio subdito super eo, quod ipsamet induxit, servanda est.
17 Et quando ea male disponeret.
18 De rationibus dubitandi de conclusione, de qua numero 16.
19 Que spiritu Dei aguntur, non retrahuntur à temporalibus.
20 Filius in bonis patris vivens nullum jus habet.
21 An legitima debeatur de iure nature, vel positivo.
22 Quale propriè sit debitum iuris nature.
23 Quando dicatur poena, vel dispositio modalis, vel potius conditionalis.
24 Quando status religiosus, vel Ecclesiasticus tollat etiam jus questum.
25 De incapacitate clericorum in feudis.
26 Quando propriè improba esse lex laicalis excludens Ecclesiasticos.
27 De differentia Statutorum Civitatis recognoscentis, & non recognoscentis Superiorem.

DISC. XXVIII.

Hieronymus, æqualiter instituit septem filiis masculis, eam adiecit conditionem, ut eorum aliquo claustralem Religionem ingrediente, institutio quoad eum pro infecta habenda esset, illum solum instituendo in feudis 5000. in sorte, & in annuo reditu librarum mille ad vitam, cum reintegracione in casu reditus ad feudum; Quatenus verò satis filius huic iudicio acquiescere nollit, eidem reliquit legitimam sibi de jure nature debitam; Cum autem unus ex filiis, quandam insignem Religionem ingressus esset, atque testatoris nimium opulenta hæreditas, pro illius prudentis, ac industris nationis stylo, distributa esset in effectibus consentibus in pluribus provinciis, sui principatibus, & præsertim in notabili quantitate locorum montium, aliorumque effectuum in Urbe; Hinc proinde ex parte dicte Religionis pro veritate consultus fui, quid dicto

in ejus Principatu, ideoque censendum est potius jam commune, quam municipale; Non quidem quod ista ponderatio, seu distinctio alicujus momenti sit in ordine ad Ecclesias, vel ecclesiasticos, eorumque exemptionem a passiva subjectione, cum eadem est ratio ex defectu potestatis, eo quia paria sunt forum fortiori, ac legibus ligari, ideoque nihil refert, an lex laicalis immediate ab ipso Principe pro universo Principatu condita sit, vel a Civitate subdita de ejus licentia, vel approbatione, quoniam sive uno, sive altero modo semper est laicalis, & non obligatoria ecclesiasticorum; Sed in ordine ad facilius corrigendum jus commune civile, ex quo debitum legitimum, vel ordo succedendi manant ut supra, ut propterea non intrent illi iudicij rigores, quos Jurista ponunt in Statutis a jure communi exorbitantibus, ut d. disc. 10. & in sua materia sub titulo de success.

SUMMARIUM.

- 1 Statuta exclusiva non se extendunt extra territorium.
2 De statuto Janue circa preteritionem.
3 De differentia statutorum Civitatis subdite, & non subdite.

ANNOTAT. AD DISC. XXVIII.

Statuta exclusiva quando rapiant, vel non bona extra territorium. Vide sub tit. de success. ab intest. disc. 4. & 6. & in eod. tit. De hoc statuto Janue, ut testamenta ob preteritionem non rumpantur. Vide disc. 60. & 69. de test. Et de differentia statutorum Civitatis recognoscentis, & non recognoscentis superiore. Vide sub tit. de jud. disc. 35.

PARMEN. DEDUCTIONIS LEGITIMAE INTER COM. OCTAVIUM, ET ALIOS DE TARASCONIS.

Responsum pro veritate.

Quomodo faciendi sit deductio legitimae ex hereditate, quae a libris debitis certis, & liquidis, & ac respective incertis, & illiquidis gravata sit; Et praesertim ubi sine debita usuraria, quorum usura excedat fructus bonorum; Et obiter de legitima debita nepotibus ex filio praedefuncto obitinentibus etiam donationem contemplatione matrimonii eorum patri factam, vel dote matri datam.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Legitima debetur deducto ere alieno.
3 Quid ubi debita sint incerta, vel illiquidia.
4 Quomodo ista materia regulari debeat.
5 De eodem.
6 Quod non sit procedendum cum generalitatibus.

DISC. XXIX.

Per mortem Com. Camilli Tarasconis, tribus inter alias exortis controversis inter Comitum Octavium filium tertio genitum heredem universalem, & nepotes ex Francisco filio, & respective fratre primogenito praedefuncto; Primo nempe super successione feudorum; Secundo super resolutionem donationis contemplatione matrimonii dicti Francisci factae; Et tertio super legitima ipsis nepotibus ex propria persona debita, illique terminatis per laudum ejusdem Ducis Partium supremi Domini, procedentis cum voto Consilij Placentini; Prima scilicet ad favorem Octavii, secunda vero, & tertia ad favorem nepotum, ut de prima habetur sub tit. de feud. disc. 12. & de secunda sub tit. de donat. disc. 8. super quibus tantum ego scripsi, non autem super tertia.

Alia exorta est controversia super modo faciendi dicte legitimae detractionem, quoniam cum hereditas gravata esset aliquibus censibus, ac debitis fructiferis ad rationem quintae, vel sex pro centenaria, bona vero hereditaria fructarent ad rationem trium circiter, adeo ut juxta frequentior totius Italiae consuetudinem, pro solvendis fructibus, vel usuris vix sufficienter bona duplicati valoris in sorte principali; Hinc proinde concordari per utramque Partem, pro veritate consultus fui, an subsisteret hereditas universalis pra-

tensio, ut ante detractionem legitime, detrahi debeat tot bona, quorum fructus sufficienter pro solvendis fructibus passivis, vel usuris eris licenti, necne.

Atque ex parte ejusdem heredis pro dictorum bonorum deductione tria fundamenta deducebantur; Primum scilicet generalis propositio, quod legitima, ex veriori, magisque recepta sententia, dicitur quora bonorum, non autem hereditatis, ut oportet praefanda de eo, quod supererit, detrahi debetis, illique oneribus, ac expensis necessariis, ut sunt expense funerum, & vestium lugubrium &c. cum in legatis voluntariis tantum in jure cautum sit deductionem faciendam non esse, sed ea solvi debere ex reliquo beffe; Secundo quod ubi agitur de debitis illiquidis, vel per creditorem non repetibilibus, ut sunt praesertim annui census, tunc ex magis communi opinione, super qua plures referunt Surd. cons. 248. nu. 6. & 7. & 17. Maltei. dec. 64. nu. 17. Amaref. 39. n. 167. haeres universalis habet retentionem tot bonorum, quae adaequant, neque filius dicere potest vellet assumere in se pro quota sibi debita in bonis quotam debitorem cum obligatione relevandi heredem juxta aliam opinionem, de qua Cost. de part. rat. qu. 140. num. 17. Ricc. coll. 697. Thor. in compend. dec. sp. 1. verbo legitima. Franch. dec. 127. nu. 5. & seq. ubi add. Et tertio in idem, quod cum magna inaequalitas foret in dimidio adesse inter fructus activos, & passivos, hinc proinde deductio, seu retentio tot bonorum adaequantium debita, & onera fieri non debet, habita ratione valoris in sorte, fed habita ratione fructuum, ne alius haeres cogeretur de proprio solvere illud plus, quod singulis annis fructus passivi importarent supra fructus activos.

Quamvis autem ego in dictis controverfiis, in quibus in forma contentiosa agebatur, fuerim dicti Octavii haeres (pro mea tenui facultate) acerrimus defensor, nimiumque benevolus; Super hoc tamen puncto contra eum Respondi, quod scilicet ejus praesentio minus probabilis videretur, quoniam ita esset duplicatam deductionem facere, quod scilicet pro mille debitis, fieri deberet deductio bonorum valoris bis mille, contra omnes justitiae, & equitatis rationes. Ideoque dicebam quod ista est materia potius aequitatis, & arbitrii, eo modo, quo in praecedentibus habetur; circa ipsius legitimae deductionem, quoniam licet quamvis de stricta juris censura, illa deduci debeat de singulis corporibus, & atque (ut nostri dicunt) de qualibet gleba, tanquam portio quotiativa, nihilominus intrat aequitatem juris Judicij arbitrium ad subintendendam alienationem aliquorum bonorum in totum in ejus causam factam; Sive ad aliqua bona assignandum; Vel etiam pro facti qualitate, contra juris regulam, cogendo filium ad recipiendum legitimam in pecunia, vel in mobilibus, quia nempe stabilia, ex justa causa, provido que parentis consilio, perpetuae conservationi favore universae decedentiae, vel agnationis destinata, congruam non patiantur divisionem, cum similibus.

Ita a pari dicebam quod ista questio pro facti qualitate decidenda videatur, prudenti, & beneque regulato arbitrio, ex temporum praesertim, aliarumque contingentiarum qualitate regulando; Si enim in hereditate adesset bona, quae contra ejus notabilem detractionem, quia nempe non conspicua, & honorifica, essent prompte, ac facili venditionis pro justo pretio, tunc nulla suberat necessitas assumentis istam questionem, dum ita prompte occurrere poterat, extinguendo debita usuraria sub gravius usuris, atque ita cessabat questio in radice; Ubi vero id practicable non esset, quia nempe expediret meliorem temporum opportunitatem expectare, tunc non agnoscebam differentiam rationem exsistendi in illis bonis, quae censibus reservatis, vel aliis oneribus annuis vere realibus obnoxia sunt, sit divisio cum assumptione pro rata, ita non deberet idem practitari in hujusmodi censibus consignativis, vel similibus debitis fructiferis, quae licet ad aliis effectus de stricta juris censura ex veriori sententia bene probata per Scribentes apud Cenc. de cens. qu. 79. nu. 4. cum seq. & pluries alibi infinuata importent onus magis personale, quam reale, at tamen de facto, ac spectato effectu sonant in idem ita servando illum modum, qui teneri solet inter fratres, vel alios aliquid patrimonium, vel hereditatem pro communi possidentibus, dum ut in praecedentibus infinuatum, ita quoque divisio est per quotas, ut in his terminis advertitur per Font. dec. 574. n. 19.

Atque cum hoc temperamento sepius dicere consuevi, ac de facto pluries practica vi, quod decidenda est questio, super qua habentur opiniones hinc inde superius relate, & quae vere, & proprie procedit, ubi agatur de debitis dubiis, & illiquidis, unde practicable non sit temperamentum vendendi bona, ut ea extinguerentur, sed expediat subline-

re item pro eorum solutione in totum, vel in partem evitanda, quoniam pro facti qualitate, & circumstantiis, quoadque una, & quandoque altera opinio recipienda, & praedicanda videtur; Ideoque pro meo sensu femper erroneum credidi hujusmodi, ac similes questiones tractare, ac decidere cum generalitatibus, & cum solito inepto stylo enumerandi doctrinas, & an magis communis, uni, vel alteri assisteret, sive cum decisionibus, quae in diversis casibus prodierint, quoniam stant bene simul, ut in uno casu una opinio practicata sit, & in altera debeat altera practitari.

ADNOT. AD DISC. XXIX.

De puncto principali disputato in praesenti discursu, nulla postmodum supervenit occasio disputandi.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE CAMBIS SEU LUPARIS.

PRO COM. JOAN. MARCO INSULANO, CUM COMITISSA ARTEMISIA LUPARA.

Casus decisi per Rotam, ut infra.

De imputatione faciendi in legitimam, aliasque detractionem, legatorum, seu bonorum alienatorum quomodo fieri, vel sequi dicatur, praesertim ad effectus tertio praedjudiciales; Et quale tempus attendi debeat circa valorem bonorum alienatorum pro ejus imputatione faciendi.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
2 Resolutionis causa.
3 Quidquid obtinetur per ultimam voluntatem imputatur.
4 De ratione, ob quam displicet lectura Legislarum.
5 Regula de qua n. 3. procedit, data acceptatione.
6 De acceptatione praesumpta ob scientiam.
7 In quo consistat interesse.
8 Qualis valor attendatur in bonis fideicommissi venditis, distinguatur.
9 Est in arbitrio fideicommissarii agere ad rem, vel ad pretium.
10 Per consensum alienationi non est remissum fideicommissum.
11 Quid refert intrare imputationem, necne.
12 Quando intrat imputatio.
13 Aliud est imputare, aliud restituere.
14 Non acquiritur dominium sine agnitione.
15 Fideicommissum purificatum transmittitur, sed tanquam agnoscendum.

DISC. XXX.

Joannes Baptista Cambius, heredem instituit Horacium filium, cui sine filijs morienti substituit Franciscam filiam, omnesque ejus descendentes, ac in specie post terminatam dicti Horatii lineam, reliquit dictae Franciscae quamdam domum, Horatii autem prole destituta, omnia ejus bona donavit Antonio Insulano Franciscae filio, qui ducta uxore Camilla Urfa, eodem Horatio donatore adhuc vivente, de Franciscae matris consensu vendidit domum hereditariam Joan. Baptistae pretio librarum 12. m. defuncto quoque Horatio, Franciscae superstes in testamento heredem instituit ejusdem Antonii filium, cui sine prole decedente substituit Artemisiam filiam, ad cujus favorem dicta substitutio purificata fuit per Antonii mortem, quae antiqui fideicommissi familiae Insulanae a perpetuum causavit ad favorem Com. Joannis Marci, inter quem, & dictam Camillam Antonii uxorem ab eo etiam heredem instituit, ortis conuoverfis pro juribus ab eadem praesentis, tam ex dicto titulo hereditario, quam sortibus pro ejus credito dotali librarum 40. m. eventum est ad concordiam, per quam Joan. Marcus, solutis quibusdam summis, vel assignatis bonis praefatae Camilla, & omnium ejus jurium plenam intercessionem reportavit; Oportaque postmodum controversiam inter ipsum, & dictam Artemisiam super bonis provenientibus a praefatis Joann. Baptistae, & Franciscae; Cum Jo. Marcus ut ex jure cello praesentans personam Antonii obijceret de detractionibus dicto Antonio competentibus in bonis dictae Franciscae matris praesertim legitimae, & trebellianicae; Replicabatur

ex parte dicte Artemisiae de earum consumptione ob imputationem dictarum librarum 12. m. obvenientibus ex causa venditionis enunciate domus fideicommissariae, & aliarum librarum 27. m. ex causa praegati sibi facti, atque desuper ad favorem Franciscae, duae in partibus prodierunt sententiae Auditoris Generalis, & Rotae Bonon. Introducta vero causa per appellationem in Rotam coram Melio, atque dubio, an ad formam Statuti consistere de duabus conformibus, quae venirent exequenda, sub die 12. Decembris 1659. affirmativa pro eadem Artemisia prodit resolutio, confirmata coram eodem 4. Julii 1660. Reproposita vero causa coram Bourlemont, subrogato sub diebus 10. Januarii 1661. & 23. Januarii 1662. reformando priores resolutiones, recessum fuit ab eis quoad imputationem partium librarum 27. m. ex causa praegati; peritum vero fuit in decisivis respectu partium librarum 12. m. pro pretio domus, ad quarum decisionem normam expedita sententia, & interposita appellacione cum actum praetenderet adesse tres conformes ideoque ulteriori appellacioni locum non esse, adita fuit plena Signatura Justitiae, & commissa causa de novo in Rotam coram Bevilacqua, coram isto habita fuit disputatio sub die 2. Maji 1664. incertumque est qualis fuerit caussa exitus, quem credo fuisse pro concordiam, dum de illa amplius actum non audivi.

In his autem disputacionibus, ultra alia in puro facto potius consistentia; Quatenus ad hanc materiam detractionum, ac respective imputationum pertinet, duo erant puncti; Primo nempe circa partitam librarum 27. m. ex causa praegati; Et secundum circa alteram librarum 12. m. pro pretio domus fideicommissariae venditae. Super primo puncto, nulla erat questio juris, sed tota facti super dicti praegati acceptatione, ex cuius non probata defectu, probabilis in posterioribus decisionibus dictum fuit imputationi locum non esse.

Non negabam etenim ego scribens pro Jo. Marco, regulam, seu conclusionem juris, ut quidquid filius capiat ex legato, vel alia ultima voluntate parentis, non consistit de istius diverso animo, veniat imputandum; Sicuti est converso vera est regula opposita infinuata superius disc. 24. in iis, quae obtinentur per validam, ac perfectam donationem inter vivos, cum sint principia certa, super quibus frustra priores decisiones coram Melio praesertim prima 12. Decembris 1659. nimium se diffundunt in authoritatum cumulo vere inani in hujusmodi jam receptis, ac hodie praesupponendis conclusionibus, cum id aliud non operetur, nisi reddere naufragia Juristarum opera; quae propterea aliorum literatorum lectura prorsus indigna reddita sunt; Sed punctus erat in ejusdem regulae applicatione, seu verificatione conditionis, sub qua dicta regula imputationis intrat, quatenus scilicet consistat de acceptatione, fine qua, obvenientia ex legato, vel alia ultima voluntate, quoniam etiam ex donatione inter vivos, nobis non acquiritur, neque de nostro patrimonio sunt, ut pluries advertitur sub tit. de credito, ad materiam textus in l. qui autem, ff. qui in fraudem credit. ac etiam sub tit. de donat.

Ad probandum autem acceptationem; Scribentes pro actrice, prioresque decisiones coram Melio insistebant, in generalitatibus, de quibus eod. tit. de don. quod scilicet in actibus utilibus, & lucrativis, data scientia, praesumatur acceptatio; Verum hoc erat leve fundamentum, quoniam ut advertitur eod. tit. de donat. ista simplex praesumptio juris, contraria probatione, vel fortiori praesumptione elidibilis, procedit in mere utilibus, & lucrativis, non autem in onerosis, & correlative, quae ad damnum se habere possunt; Et hic erat casus, quoniam istud praegatum consistebat in quibusdam praetentionibus turbidis, quas Franciscae mater habebat super dicto fideicommissio Insulano in vim Auth. Res. quae, pro ejus dotibus; Ideoque Antonio duplicem personam ita gerenti, magis expediebat non acceptare contra seipsum dictum turbidum legatum imputabile in legitimam sibi debitam in corporibus, adeo ut etiam si dictum nomen debitoris esset clarum, adhuc potuisset sibi magis expedire illud non acceptare, dum de jure non tenebatur pro quota legitimae debita in bonis stabilibus, ut pluries in praecedentibus advertitur; Aliaque accedebant circumstantiae excludentes hujusmodi acceptationem, quae est imputationis fundamentum, ut advertitur etiam in praecedentibus occasione agendi de imputatione fructuum, vel usufructus, quod scilicet auctoritates imputationem firmantes, procedunt, cum praesupposito acceptationis perfectae, ac irretactabilis, ejusque effectuationis.

Quovero ad aliam partitam librarum 12. m. ex causa venditio-

Antonius domus, duo pariter fuerunt puncti; Primò scilicet circa dicti pretii quantitatem imputandam, sicut facti præsupposito, quod de tempore agnitionis fideicommissi factæ per actricem, dicta domus ex quibusdam non culposis accidentibus notabilem deteriorationem in valore passa esset; Unde propterea scribendo ad causæ opportunitatem tanquam Advocatus deducebam conclusionem, de qua *sub tit. de feud. ad materiæ Bullæ Baronum disc. 81.* & alibi pluries quod scilicet interesse aliud non est nisi ficta suppletio veritatis, quam fictio excedere non potest, & consequenter quod aliud prætereundum non posset, nisi quantum interesset domum existere, ac alienatam non esse, ac propterea tempus prærens in ejus valuatione attendi deberet.

Verum reflectendo ad veritatem, in hac parte probabiles vias sunt resolutiones attendentes pretium, pro quo alienatio facta est, atque ad gravatam manus obvenit, juxta *de res. 831.* Merlini, cum aliis per *Fufar. quasi. 60. numer. 45.* Dicta siquidem consideratio attendendi tempus restitutionis, non autem alienationis, rectè intrat in alienationis illicita, quam hæres gravatus faciat, quia de jure eam facere non poterat, cum tunc fideicommissario interesse remaneat actio, vel agendi ad ipsam rem alienatam pro ejus vindicatione, vel contra gravatum alienantem ad quanti interest factam non esse, ad ipsius fideicommissarii arbitrium, seu electionem, ut pluries advertitur in sua materia *sub tit. de fideic. Et* consequenter eligendo agere ad id, quod interest contra gravatum alienantem, quod magis expedite advertitur præsertim *dicto tit. de fideic. in Admiana, disc. 173.* attendendus est valor de presenti, cujus suppletionem actio ad interesse importat; Idque æque ad lucrum, ac dampnum se habere potest, quoniam si casus dedisset oppositum, ut scilicet istius domus valor ex beneficio mediæ temporis notabile recepisset incrementum, istud fideicommissi commodo, ac respectivè gravati damno cederet, dum ad ipsam rem actio competere, ideoque idem dicendum in casu converso ex *regula secundam naturam, &c.*

Secus autem ubi alienatio licet fiat, ut in presenti de consensu vocati ad fideicommissum, per quem consensum non censetur renitum fideicommissum, sed solum illud transfusum in pretium tanquam per speciem ejusdem implicitæ permutationis, vel subrogationis; Et consequenter ex tunc pretium inalterabiliter effectum est de dominio fideicommissi, adeo ut si fuisset in alia bona investitum, qua causale incrementum, vel decrementum passa essent, commodum, vel respectivè dampnum fuisset ipsius fideicommissi.

Credebam tamen, quod de stricta juris censure, gravamen consisteret circa tempus, vel modum, quod scilicet dicta imputatio ipso jure facta non esset, sed quod ea exclusâ, dicti Antonii hereditas remaneret fideicommissi debitoris in dicta summa pro reintegracione; Id autem nimium inspicere referri pro effectibus evindè resultantibus ponderatis supra, *disc. 18. & 25.* & alibi, pro jure scilicet creditorum, quorum interesset satisfieri super bonis, & corporibus gravato pro ejus quota competentibus, fideicommissum vero pro reintegracione esse creditor, qui venire debet in concursu; Ideoque magna differentia est inter imputationem ipso jure resultantem, & obligationem restituendi pretium, quod habetur in manibus, ac reintegrandi fideicommissum.

Impossibile autem videbatur dare dictam imputationem ipso jure, quoniam ista datur in eo, quod filius habet in manibus de bonis, ac patrimonio parentis de tempore mortis, quando ex legis ministerio oritur ipsum debitum, ac fit separatim bonorum, vel quotæ, ad communiter notata in *l. in quartam. ff. ad trebell. & l. quoniam in prioribus. Cod. de inst. testam.* Id autem verificabile non erat, quoniam licet per mortem Horatii, fideicommissum particulare in hac domo, a quoque bonis purificatum esset ad favorem Franciscæ matris, attamen ea nunquam illud agnoverat, & consequenter dici non poterat quod bona effecta essent de ejus dominio, ac remansissent in ejus hereditate, & patrimonio de tempore mortis, de quo tempore, dicto Antonio filio agnoscente materiam hereditatem, questum fuit juxta ejus bonis pro quota legitima ita cadente sub hypothecis contractis præsertim ex causa dotis dicte Camille, de cujus jure Jo: Marcus excipiebat; Ideoque punctus non erat in substantia debiti, sed erat in modo, quoniam ego ad mittebam ut hereditas Antonii teneretur restituere dictum pretium tanquam debitum, assequendum tamen in concursu cum aliis creditoribus habendo super bonis stabilibus ca-

dentibus sub dicta quota detractionum, non autem in ratione imputationis, quæ exingit jus detractionis ab initio; Verum ista certa veritas in juris irretractabilibus principis fundata, pro meo consueto fatio, reputabatur rationum, five ingenii acumen, eo quia non dabatur decisioes, vel autoritates, quæ id dicerent in litera, cum qua hodie procedi videntur, insulendo in moderna inspicidura magnificandi individua, non curando indagare, an bene fundata sint, necne, five an bene applicentur ad casum.

Dicebant Scribentes pro actrice (atque Rota in decisionibus præsertim primis admittit,) quod cum non ageretur de fideicommissio universali, sed de particulari, quod redolet naturam legati specie, hinc dominium rei legatæ recta via in legatarium transferri dicitur, & consequenter quod ab ipso instanti mortis dicti Horatii, dominium dicte domus, vel pretii ejus loco subrogati, effectum esset dicte Franciscæ, unde propterea verificaretur dictum requisitum pro imputatione necessarium, quod bona remansissent in patrimonio de tempore mortis.

Ista verò erat fallacia manifesta, quoniam, ut advertitur pluries *disc. tit. de credito, ad materiæ textus in l. qui autem. ff. qua in fraud. cred.* ista translatio domini eatenus operativa est, quando accedat agnitio, & non aliâ; & quæ per Franciscam viventem nunquam facta fuerat.

Et quamvis replicaretur de altera vera conclusione pluries insinuata in dicta sua materia *sub tit. de fideic. quod fideicommissum in vita purificatum, quamvis non agnitum, transmittitur ad hæreses, quorum primus si agnoscere negligat, id non præjudicat secundo, vel substituto, qui potest agnoscere, ut præsertim advertitur *disc. tit. de fideicom. in Prænestina, disc. 78.* Atamen pariter manifesta fallacia erat in applicatione, quoniam ut ex *Peregr. de fideicom. art. 2. n. 50. & segg. & num. 63.* ac aliis firmatur per Rotam pluries, & præsertim in *Mediolanen. Jurisprætoratus 4.* Decembris 1658. & 5. Maji 1660. eorum Alberгато, hæc transmissio fieri dicitur de fideicommissio tanquam agnoscendo, non tanquam agnitio, ideoque ad effectum acquisitionis domini necessarius est actus agnitionis, qui cum sequatur esset per actricem post mortem tam Franciscæ, quam Antonii primi hæredis, hinc dictum effectum retrotractivum operari non poterat; quoniam donec agnitio sequeretur, bona restitutioni subiecta, continuare dicuntur in dominio hæredis gravati; Ideoque intellectus resolutionibus in hac parte non acquirerebat.*

ANNOT. AD DISC. XXX.

De materia imputationis, vide notata ad *disc. 13. & 14.* Decisiones autem sunt impressæ *decis. 137. 251. & 262. par. 13. rec. & dec. 181. part. 14.*

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS
PRO CLEMENTIA PURA
CUM LAURENTIO DE DOMO, ET ANGELO
JACOBILLO.

Causæ variæ decisæ per Rotam.

An, & quando & detractiones accidentales, & quantitativæ, competentes hæredi gravato ex persona propria contra defunctum, possint ab eo prohiberi; Et quatenus possint, an prohibite censentur, agendo tam de potestate, quam de voluntate.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Resolutiones causæ.
- 3 Testator potest disponere de bonis hæredis.
- 4 Ac ei prohibere creditum propria.
- 5 Sed voluntas debet esse certa.
- 6 Quando sub prohibicione detractionum non veniant creditum propria.
- 7 Prohibita detractione dotium, de quibus dotibus intelligatur.
- 8 Dos non dicitur soluto matrimonio.
- 9 Declaratur conclusio, de qua n. 3. & 4.
- 10 De eodem.
- 11 Hæres tenetur approbare factum auctoris etiam in re propria.
- 12 Declaratur.

33 Resti-

- 13 Restitutio hereditate cessat confusio, & jura propria reviviscunt.
- 14 Per consensum alienationis non censetur remissum fideicommissum.
- 15 De approbatione seu imaginaria solutione sibi ipsi.
- 16 Detractiones in quantitate impediunt.
- 17 De materia retentionis.
- 18 De eadem approbatione.

D I S C. XXXI.

Paulus Alberinus, institutus Tiberio, & Jacobo filiis, cum reciproca, inter eos, utriusque sine prole decedenti substituit filios Cecilie filiae, strictissima adjecta prohibitione alienationis, ac detractionum quarumcumque; etiam ex causa dotium, & cum aliis dispositionibus ad rem non facientes; Cumque prædicto Tiberio abique filiis, universa hereditas consolidata esset in Jacobo, iste prole defunctus, pleraque bona hereditaria, ut eorum liberam dispositionem obtineret, sibi adjudicari pro dotibus matris, aliique creditis obtinuit, eoque defuncto, contra Clementiam uxorem, & heredem, seu donatariam primò judicium instituit Horatii de Alberinis in bonis, seu portione Fulvii Equitis Hierosolymitani dicti Pauli fratris, jure fideicommissi ab eo in donatione ordinati, juxta casum, de quo *sub tit. de fideicom. disc. 52.* Deindeque Laurentius, & Angelus, Cecilie filii, in vim istius fideicommissi Pauli, contra eandem judicium immissionis instituerunt; Et introducta causa coram Bevilacqua, quamplures inter se variè proderunt decisiones sub diebus 23. Junii 1662. 21. Maji 1663. 10. Decembris 1664. 27. Januarii, 7. Junii 1666. & 29. Novembris 1667. utriusque parti respectivè favorabiles pro diversitate plurimum partiarum detractionum accidentalium, in magno numero novem partiarum, & ultra importantium summam futurorum 16. m. & plus, & super quibus, earumque substantia, ac etiam super invaliditate dicte adjudicationis, ut ea annullata, non possent dici, quod rea conventa possiderent tanquam tertius titulus singulari translativo domini, qui faceret legitimum contradictorem (dum super ipso fideicommissi summi modica peneque nulla disputatio habita est.)

Ex dictis autem detractionum novem partibus controversis, septem consistebant in nudo factò, modicam habentes juris inspectionem, quæ propterea super tribus principaliter fuit; Primò scilicet super dotæ maternæ notabilem summam importantem futurorum 13. m. (Eo minus, quod importarent alique alienationes à Tiberio factæ,) an scilicet ista detractio caderet sub earum prohibitione generali facta per testatorem; Secundo super pretio quartæ partis quorundam casuum à testatore venditorum spectantis ad portionem dicti Fulvii, in qua Jacobus successerat ex persona propria jure fideicommissi in eo terminati, juxta firmata per Rotam, ut *disc. 53. de fideicommissi.* Et tertio circa ordinem judicii, an scilicet dicta adjudicatio faceret legitimum contradictorem; Et quatenus non faceret, an adhuc prodictis detractionibus competere retentio, quæ immissionem impedit, ac etiam causare pertinentiam fructuum pro rata bonorum sub eisdem detractionibus cadentium.

Quatenus pertinet ad primam; Rota variavit, quoniam in primis duabus decisionibus, crediti dictam detractionem non competere, sed sub prohibitione cadere; Postmodum vero in tertia dec. 10. Decembris 1664. recedendo à resolutis, conatium dictum fuit, atque in hac ultima resolutione persistit; Et quidem probabilius, quævis enim verâ sit conclusio, quod testator gravare potest heredem etiam in bonis propriis, atque de eis disponere, ex materia fideicommissi subiiciendo, ut pluries firmatur in sua materia *sub tit. de fideicom. disc. 34. & segg.*

Et in specie, ut prohibere valeat, ne hæres ab hereditate detrahere valeat proprium creditum, quod remittere debeat, disponitur in *l. cum pater 79. §. Titio. ff. de leg. 2. & l. si debitor, 12. ff. ad leg. falid.* & supponitur cæteris relatis apud *Peregr. de fideic. art. 3. num. 3. cum segg.* Cum punctus potestatis testatoris disponendi cum proprio hærede, aliam non habeat difficultatem, nisi illam, quæ resultat à captatoria, ut advertitur in dicta fideicommissio sede, ac etiam *sub tit. de testam. disc. 42.* ubi quod gravamen in rebus propriis debet esse proportionatum emolumento, non autem excedens; Atamen ut patet ex ibidem deductis, punctus est in voluntate, quæ debet esse clara, & conspicua, neque in dubio præsumenda est, ex deductis apud Duran.

Card. de Luca, Lib. IX.

decis. 93. & 119. & in aliis, de quibus locis citatis; ideoque sufficit ut voluntas sit ambigua ad effectum excludendi comprehensionem.

Hunc autem (etiam in sensu veritatis) dicebam esse casum; Siquidem duplex in testamento legitur prohibitio, una detractionum, & altera alienationis; Prima species, abfque dubio istud creditum completi non potest, dum concepta est de omni detractione legitime, trebellianicæ; & cujusvis alterius portionis, ideoque completi solum videtur detractiones legales consistentes in quota; Tum ex illo verbo *alios*, quod denotat similitudinem expressi; Tum etiam ex illo verbo *portionis*, quod proprie convenit detractioni quotitative, non autem quantitativæ, & accidental-

Alteram verò prohibitio alienationis, quamvis ultra generalitatem ex *quacumque causa*, descendere ad specialitatem, 7 etiam ex causa dotium; Atamen ob hujusmodi generalitatem rectè verificabilis est in illis dotibus, quæ successivis temporibus constitutendæ, vel restituendæ, causare possunt alienationes bonorum fideicommissi ad terminos *Authenti. qua. C. comm. de legat. 7. n. 3.* confirmata 24. Martii 1663. coram eodem Bevilacqua, (& sic inciderent, seu præsuppositivè) in ista individua dotæ dictum fuit coram Orth. inter suas *dec. 110.*

Atque ad id comprobandum, duas ego addebam considerationes; Primò nempe quòd ubi stare vellemus in rigoroza significatione verborum, ista duos comprehendere non poterat sub dicta dispositione de dotibus loquentem, quoniam de tempore testamenti jam solutum fuerat matrimonium, & consequenter evanuerat titulus dotis, quæ non datur sine matrimonio; ac remanserit nudum creditum pecuniarium, ut in sua materia *sub tit. de dotæ.*

Ista tamen consideratio, quæ apud aliquos plausum habuit, in meo sensu levissima erat, mere legitimeam substantiam continens, quoniam licet dicta proposito de jure vera sit, ut dos non deat sine matrimonio, à quo tam essentiam, quam nomen recipit; atamen attentò communi usu loquendi, dos semel constituta, semper eundem retinet titulum de factò, quod pro regulanda voluntate testatoris attendendum est.

Alteram verò solidam consideratio erat, quod cum ageretur de summa notabili futurorum 13. m. probabile est quòd testator eam deduxisset ad speciem, neque contentus esset dicta generalitate, quæ juxta experientiam plurimum consilium testamentorum adjecti magis solet ex quòdam consueto formulario, seu stylo Notariorum, ideoque ubi alia non accedant argumenta, quòd talis fuerit testantis voluntas, ista non de facili ex hujusmodi clausulis, & generalitatibus admittenda est; Quamvis enim, ut advertitur *sub tit. de test. præsertim, disc. 58. & infra, disc. seg. magis recepta sit opinio, ut clausula in testamentis adjecta, suam faciant operationem, etiam in testamentis idolorum, & quamvis non constet, quòd disponentes de earum efficacità, & operatione certiorati fuerint, quoniam Notarius ad id generaliter rogatus censetur tanquam in arte peritus; Atamen id intelligendum est in iis, quæ concernunt validitatem actus, & ne ille ex aliqua juris subtilitate corruat, ut sunt præsertim clausula codicillaris, & clausula *omni modo meliori*, ac etiam de facili admittitur hæc generica prohibitio detractionum respectu illarum legalium, quæ proveniunt ex quadam juris civilis subtilitate, ideoque testatoribus verisimiliter ignote sunt, atque de frequentiori stylo prohiberi solent, ut sunt trebellianicæ, & falidicæ; Secus autem ubi agatur de hujusmodi detractionibus accidentalibus, in quibus hæres gravatus gerat, seu repræsentet personam tertii potius quam hæredis; Ac etiam quia dispositio quadammodo turpis videntur, quòdam captatorie speciem redolens, ideoque difficiliter presumenda; Si enim sua hæc generalitate non venit legitima, quæ specialiter indiget mentione, multo minus venire debent bona propria hæredis, ut etiam, *disc. seg.**

Ea etiam notabili consideratione accedente, quod cum dicti filii gravati essent fideicommissio indubitato, vel ad 10 favorem priorum filiorum, ac descendentium in conditione postorum, qui ex Statuto vocati censentur, ac etiam à testatore vocati erant; Vel ad favorem ulteriorum substitutorum, utique commodum, seu emolumentum hereditatis pro eorum vita non importabat dimidium hujus detractionis; Et consequenter dispositio remanebat illicita, unde resultat argumentum voluntatis, quæ juxta vulgare, & quotidianum axioma regulanda est à potestate; Ma-

S gnam